

Prezentace příručky
**Metody kolegiální spolupráce
ve vzdělávání**

Markéta Štěpánová

Anna Babanová

Organizace podílející se na vzniku příručky

■ Gender Studies, o.p.s.

Nezisková organizace, informační, konzultační a vzdělávací centrum v otázkách vztahů mužů a žen a jejich postavení ve společnosti, rovné příležitosti na pracovním trhu, ve vzdělávání, genderové stereotypy a jejich dopady, knihovna zaměřená na téma rovných příležitostí, feminismu

<http://genderstudies.cz/>

<http://www.feminismus.cz/>

<https://www.facebook.com/GenderStudiesPraha/>

Organizace podílející se na vzniku příručky

■ Step By Step ČR

Nezisková organizace, součást mezinárodní sítě, rozvoj programu Začít spolu, podpora profesního a osobnostního rozvoje pedagogů a pedagožek, podpora inkluzivního vzdělávání a zapojování rodičů a širší komunity do vzdělávání.

<https://zacitspolu.eu/>

www.facebook.com/zacit.spolu

Anketa

- Vyjádřete míru souhlasu s následujícím výrokem:

Genderovou citlivost považuji ve své pedagogické práci za důležitou.

- A. Souhlasím.
- B. Spíše souhlasím.
- C. Spíše nesouhlasím.
- D. Nesouhlasím.
- E. Nevím, co znamená genderová citlivost.

Pozadí vzniku příručky

Tým vyučujících:

Mapování různých oblastí našeho pedagogického působení na děti

- pravidelná setkávání
- vzájemná inspirace
- sdílení, inspirace, otevřenost

= kolegiální podpora

Struktura webináře

■ Genderově citlivá pedagogika

O co jde?

Proč je to důležité?

Jak to souvisí s příručkou?

■ Představení příručky Dvanáct ověřených metod pro rozvoj kolegiální spolupráce

■ Zkušenosti ze zahraničí

■ Závěr

Anketa

Co dál?

Genderově citlivá pedagogika

Obecná východiska:

- ZAJISTIT: Rovné podmínky pro vzdělávání, individualizace, respekt k různosti (obecné principy, které lze aplikovat i v jiných oblastech než gender)
- REFLEKTOVAT: Stereotypy, předsudky, diskriminaci
- RŮZNÝMI CESTAMI: rozvojem **učitelských kompetencí** (nabídka nástrojů, jak aktivně stereotypy odmítat), rozvojem **žakovských kompetencí** (podporou kritického myšlení), **kolegiální podporou** (monitorování „přirozeného“ chodu věcí – nechat věci plynout – často znamená, že profituje nejsilnější)

Genderová perspektiva v příručce

Podpora rovnosti
a rozmanitosti
ve vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropská strukturální a investiční fondy
OP Praha – výzkum a inovace

Dvanáct ověřených
metod pro rozvoj
kolegiální spolupráce

Mgr. Anna Babanová

[http://genderstudies.cz/aktivita/projekt.shtml?cmd\[2828\]=x-2828-2516528](http://genderstudies.cz/aktivita/projekt.shtml?cmd[2828]=x-2828-2516528)

- *Jak jako učitelé a učitelky přemýšlíme o dětech*
- *Jaké učební obsahy dětem nabízíme*
- *Jak komunikujeme s dětmi*
- *Jak děti komunikují mezi sebou*

1

JAK JAKO UČITELÉ A UČITELKY PŘEMÝŠLÍME O DĚTECH

V úvodní kapitole se budeme zabývat tím, jak naše představy o dětech ovlivňují náš vztah k nim. Do jaké míry umíme skutečně oceňovat rozmanitost a do jaké míry na konkrétní děti nahlížíme skrze předsudky spojované se školulkou, do které je zařazujeme například na základě původu, pohlaví, rodinného zázemí či prospěchu?

Konkrétně představíme tyto tři vyzkoušené způsoby kolegiální podpory: Analýzu učitelských preferencí zaměřenou na vyjasnění vztahu mezi jedním vyučujícím a dětmi, se kterými učitel/učitelka vstupuje do pravidelné interakce, třířázovou reflexi Tři Z, kterou využijeme k monitorování vztahů mezi dětmi jedné třídy a všemi vyučujícími a vychovateli, kteří v ní působí, a metodu Skupinové reflexe Wanda, zaměřenou na řešení neočekávaných problémových situací.

1. 1	Které děti podvědomě zvyhodňujeme a které přehlízíme?	→ Analýza učitelských preferencí	12
1. 2	Jak a proč porovnávat pedagogické zkušenosti jiných vyučujících a vychovatelů?	→ Tři Z	20
1. 3	Jak si s ostatními kolegy a kolegyněmi promluvit o problematických situacích z naší praxe?	→ Skupinová reflexe Wanda	22

Jak jako učitelé a učitelky přemýšlíme o dětech
– představy o dětech, kolegiální podpora

2

JAKÉ UČEBNÍ
OBSAHY DĚTEM
NABÍZÍME

V této kapitole se budeme zabývat tím, do jaké míry nám výukové materiály, které jako učitelky a učitelé používáme, umožňují ukazovat dětem, že rovnost mezi ženami a muži je důležitý pilíř naší demokracie.

Ukážeme si, jak reflektovat genderovou zatíženost, která je reálným problémem mnoha současných učebnic. Nabídneme Pět klíčů k posuzování obsahu učebnic z hlediska genderu. V aktivitě Vymysleme jména pro postavy v novém filmu naznačíme, jak je možné o problematice genderových stereotypů hovořit s dětmi. Představíme několik možností, jak si všimnout genderu a obohacovat náš pedagogický přístup o genderově citlivou perspektivu.

2.1	Je problém, když v učebnicích nevidíme genderové stereotypy?	→ Genderová analýza učebnice	40
2.2	Generické maskulinum všichni běžně používáme. Tak proč se mu vyhýbat?	→ Vymysleme jména pro postavy v novém filmu	66
2.3	Jak vypadá genderově citlivý přístup v praxi?	→ Všimáme si genderu	74

Jaké učební obsahy dětem nabízíme
– stereotypy - reflexe, generické maskulinum, genderová citlivost

Jak komunikujeme s dětmi

– analýza verbálních interakcí, aktivizující metody pro zapojení všech dětí, reflexe cizí i vlastní pedagogické praxe

4

JAK DĚTI
KOMUNIKUJÍ
MEZI SEBOU

V poslední kapitole se budeme zabývat tím, jak se do komunikace mezi dětmi promítají otázky vzájemného respektu a tolerance.

Nabídneme tři konkrétní příklady dobré praxe: jak může k vzájemnému respektu přispět pozorovatelská role dětí při skupinové práci, jak může analýza užívání společných prostor školy zviditelnit, že ne všechna místa pro relaxaci ve škole jsou férově sdílena, a jak přistupovat k reflexi vlastních školních pravidel.

4.1	Jak mohou děti samy posilovat své komunikační kompetence v rámci skupinové práce?	Pozorovatel/ka	122
4.2	Jak odhalit, kdy se děti ve svém volném čase dělí o společné prostory třídy či školy neférovým způsobem?	Analýza užívání společných prostor školy	130
4.3	Jak postupovat, když chceme, aby všechny děti rozuměly pravidlu Respektujeme se navzájem a sdílíme ho?	Reflexe pravidel školy	136

Jak děti komunikují mezi sebou

– posilování komunikačních kompetencí, respekt k druhým, férové využívání oblíbených míst ve škole, celoškolní pravidla

Odkud jsme také čerpali?

- **Holandsko**, str. 21 (*Tři Z*)
- **Kanada**, str. 75 (*Šest oblastí genderově citlivého plánování výuky*)
- **USA**, učitelský kanál Teaching Channel, str. 99-105 (*Aktivizující metody*), str. 122 (*Pozorovatel/ka*)
- **Austrálie**, str. 129 (*Co si myslíš o škole*)
- **Německo**, str. 138 (*Pravidla respektující komunikace*)

Vzdělávací systém v Německu

- Vzdělávací politika je v kompetenci jednotlivých spolkových zemí
- Naše zkušenost – Berlín
 - Věkově smíšené třídy (1. - 3. třída)
 - Celodenní škola, od 8 – 18 hod (tzv. Ganztagschule)
 - Prestiž učitelského povolání, platové podmínky

Čerpání zkušeností z Berlína ze šesti ZŠ – specifika škol

- Lokalita (děti ze sociálně slabých poměrů), OMJ, diverzita
- Škola dostává peníze na děti se SVP, záleží na ní, jestli je použije na párové učení nebo např. na jazykové kurzy pro děti s malou znalostí němčiny
- Umělecké vzdělávání jako podpora začleňování, výuka v blocích (8-9:30 + 40 min pauza)
- Spolupráce s rodiči
- Kolegiální podpora
- Vnitřní prostor školy

Školy, ze kterých čerpáme inspiraci

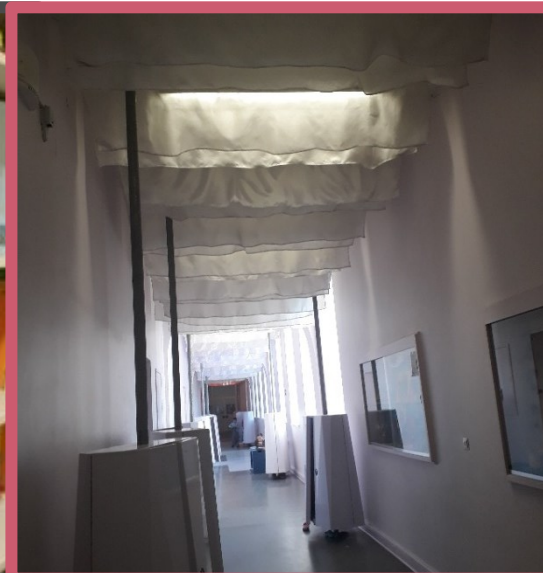
Grundschule am Amalienhof

Centrum Rüttli

Erika – Mann Grundschule

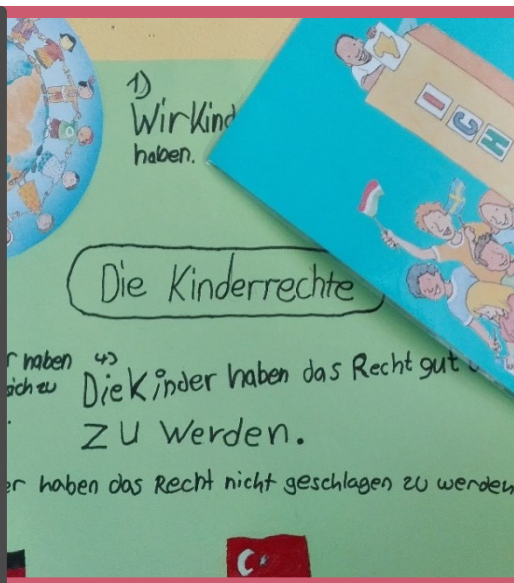

Školy, ze kterých čerpáme inspiraci

Charlotte Salomon Grundschule

Otto Wels Grundschule

ESMB evangelická ZŠ Mitte

Spolupráce s rodiči

- Společné ranní káva/snídaně/místnost pro setkávání rodičů v rámci školy
- Rodiče musí odpracovat 3 hod/měsíčně pro školu (úklid, opravy, pečení, čtení pro děti)
- Ranní kruh, Morgenband 8 – 8:30hod
 - Cílem: když jsou děti celý den ve škole, nemůžou si už dělat úkoly večer doma, procvičování/doplňování/ řešení zadaných úloh se řeší ráno, rodiče pomáhají
 - Povinná účast rodičů
 - Nutné rodiče krotit, aby neřešily úkoly za děti
 - Práce nejen se svým dítětem, ale i s ostatními ve třídě

Kolegiální podpora

- Tým třídy (2 učitelé/ky; učitel/ka spolu s asistentem/tkou)
- Interní tým školy, který řeší děti, kterým je třeba se více věnovat -
 - Tým přebírá práci PPP, interní speciální pedagog/žka, dělá vstupní i následná vyšetření, dává doporučení, chodí do tříd, učitelé zpracují IVP
 - Stylem případové konference (na setkání se řeší situace jednoho dítěte)
 - Vzájemná konzultace pedagogů i vychovatelů, sociálních pedagogů
- Přichází s nápady, jak lze s dítětem pracovat

Kolegiální podpora II.

- První pomoc pro učitele/ky: možnost poslat dítě mimo třídu za sociální pedagožkou
- místnosti vedle třídy
- do speciálně pedagogického centra na škole

Řešení prostoru školy

Vyučování

- Využití chodeb (koberečky, stolky, vysunovací skřínky)
- Existence místností/prostor, kam je možné odcházet s určitou skupinou/jednotlivcem pracovat ve větším klidu/na jiném zadání

Přestávky

- K dispozici místnosti pro relaxaci. Na jejich podobě se podílely samy děti
- Možnost využít dílny, čítárnu, místnost s patry na odpočinek
- Venkovní hřiště: dozor vykonávají samy děti, projdou školením, jak na to (konfliktní tým, starší děti), skleník, herní prvky, úl

Umění jako integrační prvek

- Každé dítě hraje na hudební nástroj (perkuse → kytara/housle) nebo každé dítě může hrát divadlo
- Zažít úspěch, každý si najde svou roli
- Hudba/divadlo jako spojující element
- **Když nás nespojuje jazyk/ kultura/ rodná zem, může nás spojit divadlo, tanec, hudba nebo umění**

Příručka – sdílená praxe

- Sdílená praxe ZŠ Škola Můj Projekt – Jižní Město
- <http://bit.do/tvary>
- http://bit.do/zaverecny_kruh
- http://bit.do/prace_s_chybou
- http://bit.do/ctvercova_sit
- Desatero zpětné vazby
- Reflektivní metody

Anketa 2

Přinesl vám webinář jasnější představu o genderově citlivém vzdělávání a možnostech zavádění do pedagogické praxe?

- A. Přinesl a měl/a bych zájem tento koncept do své praxe zavést.
- B. Nepřinesl, stále nevím, co to znamená.
- C. Přinesl, ale nemám zájem něco takového zavádět do své praxe.
- D. Musím o tom ještě přemýšlet/promluvit s někým dalším.

Co dále?

Konference

21. listopadu 2019, 13:30 - 18:00, Skautský institut

(Staroměstské nám. 4/1, Praha 1)

Metody kolegiální spolupráce ve vzdělávání - respekt, rovnost, rozmanitost v praxi

<https://www.feminismus.cz/cz/akce/metody-kolegialni-spoluprace-respekt-rovnost-rozmanitost-v-praxi>

Přihlašování: **marketa.stepanova@genderstudies.cz**

2. Webinar – 27. listopadu 2019